

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi (MÜB) Güncellemesi**17 – 23 Mayıs 2025****İçindekiler**

Demokratik Kongo Cumhuriyeti.....	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Irak.....	4
Sivil Toplum Kuruluşları.....	4
Medya	4
İran	6
Sivil Toplum Kuruluşları.....	6
Media	6
Orta Afrika Cumhuriyeti	8
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	8
Somali	9
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	9
Devlet Kurumları	9
Medya	9
Sudan	11
Sivil Toplum Kuruluşları.....	11
Medya	11
Araştırma Kurumları.....	12

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Dünya Gıda Programı (WFP), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde daha fazla insanın evlerini terk etmesiyle gıda güvensizliği kötüleşerek bölgede insani ihtiyaçların artmasına yol açıyor, 23 Mayıs 2025:***

<https://www.wfp.org/news/more-people-are-driven-their-homes-drc-food-insecurity-worsens-creating-heightened>

Ocak 2025'te, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda tırmanan şiddet, Goma'da 660,000'den fazla kişinin yerinden edilmesine yol açmış ve 7.9 milyon kişi için akut gıda güvensizliği oluşturmuştur. 7.9 milyonun 2.3 milyonu acil durum düzeyindedir. Silahlı Kuvvetleri (FARDC) ve 23 Mart Hareketi (M23) ile diğer silahlı gruplar arasında yaşanan çatışmalar, özellikle Kuzey Kivu'nun Grand Nord bölgesinde olmak üzere tarım ve ticaret faaliyetlerini ciddi şekilde kesintiye uğratmıştır. Kuzey ve Güney Kivu'daki hanelerin %90'ından fazlası, yeterli gıdaya erişimde zorluk yaşamaktadır.

Kriz, sınır ötesi yerinden edilmelerle daha da kötü bir hal almış, neredeyse 140,000 Kongolu, Burundi ve Uganda'ya kaçmıştır. Pek çoğu tarlalarını terk etmiş ve mevcut olarak gıdaya, temiz suya ve sağlık hizmetlerine erişimin sınırlı olduğu aşırı kalabalık kamplarda yaşamaktadır. Başka kadınlar, çocuklar ve yaşlılar olmak üzere hassas gruplar krizden en çok etkilenenler olmuştur. Bu gruplar, koşullar git gide kötüleşirken büyük ölçüde insani yardıma bel bağlamaktadır. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde 28 milyon kişi akut gıda güvensizliğinden mustarıptır.

- **Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), *GLEWS Ülke Özeti: Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 22 Mayıs 2025:***

<https://www.fao.org/gIEWS/countrybrief/country.jsp?lang=en&code=COD>

Mart ayında yayınlanan en güncel Entegre Gıda Güvenliği Aşama Sınıflandırması'na (IPC) göre yaklaşık Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki 27.7 milyon kişinin (analize dahil edilen nüfusun %22'si), Ocak – Haziran 2025 arasında IPC Aşama 3 (Kriz) ya da daha kötü düzeyde gıda güvensizliğiyle karşı karşıya kalması beklenmektedir. Bu sayı içinde 3,9 milyon kişi ise IPC Aşama 4 (Acil Durum) seviyesindedir.

Kivu bölgesinde devam eden çatışma, geniş çaplı yerinden edilmelere neden olmaya, tarımsal üretimi ve pazarları etkilemeye devam ederek halihazırda kritik düzeyde olan akut gıda güvensizliğini daha da kötüleştirmektedir. Kısıtlı istihdam fırsatlarıyla bir araya gelen yüksek gıda fiyatları, özellikle de Kinşasa'nın da aralarında yer aldığı ve pek çok hanenin pazarlar aracılığıyla gıdaya erişebildiği kentsel bölgelerde olmak üzere hanelerin alım gücünü ciddi biçimde azaltmıştır.

- **Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), *Günün önemli haberleri: Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 20 Mayıs 2025:***

<https://www.unocha.org/news/todays-top-news-occupied-palestinian-territory-yemen-democratic-republic-congo-chad-haiti>

Yerel yetkililere ve sivil topluma göre 14 Mayıs 2025 tarihinden bu yana, Ituri vilayetinin Djugu bölgesindeki silahlı gruplar arasında yeniden baş gösteren çatışmalarda Jiba ve Lenge köylerinde dört sivil ölmüş ve beş sivil yaralanmıştır. Onlarca ev yakılmış, 6,400'den fazla kişi kaçmak zorunda kalmıştır. Kaçanlar, acilen barınmaya, gıdaya, eğitime ve beslenme hizmetlerine ihtiyaç duymaktadır. Yerel kaynakların belirttiği üzere Güney Kivu'da, silahlı gruplar arasındaki bir çatışmanın ardından 13 Mayıs 2025 tarihinde, 8,400'den fazla kişi daha yakındaki güvenli alanlara sığınmak için Kalehe bölgesindeki evlerinden kaçmıştır. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin batısındaki Kwango'da, 10-14 Mayıs 2025

tarihleri arasında, Kenge bölgesinin Bukangalonzo konumundaki silahlı gruplar arasında yaşanan topluluklararası şiddet olayları sonucu dört sivil hayatını kaybetmiştir. Yerel kaynaklara göre çok sayıda sivil ise güvenli konumlara kaçmıştır.

- **Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), *UNICEF Demokratik Kongo Cumhuriyeti İnsani Durum Raporu No. 4 (Çatışmalarda Tırmanma)*, 22 Mayıs 2025:**

<https://www.unicef.org/documents/dr-congo-humanitarian-situation-report-no-4-upturge-conflict-30-april-2025>

Diplomatik girişimlere rağmen Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusundaki güvenlik durumu istikrarsızlığını korumaktadır. Devlet dışı silahlı grupların dahil olduğu çatışmaların yanı sıra Kongo ordusu, müttefikleri ve 23 Mart Hareketi (M23) arasındaki çatışmalar da devam etmektedir. 29 Nisan 2025 tarihinde, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC), görev süresinin bitimiyle birliklerini, Kongo'nun doğusundan kademeli olarak geri çekmeye başlamıştır. Birliklerin bir kısmı Goma'dan Ruanda'ya geçmiş, bir kısmı ise hala ülkededir. Geri çekilmenin, sivillerin devam eden çatışmaya karşı hassas konumda olduğu Kuzey Kivu'da güvenlik ortamını etkileme potansiyeli bulunmaktadır. 1 – 27 Nisan 2025 tarihleri arasında, Uganda'ya 22,589 Kongolu sığınmacı gelmiştir. 1 Ocak 2025 tarihinden bu yana Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden Uganda'ya gelenlerin toplam sayısı 60,569'a çıkmıştır. Bu, 2024 yılının aynı dönemine kıyasla %603'lük bir artış teşkil etmektedir.

Irak

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barışı Sağlama Merkezi (EPIC), *Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 15 – 22 Mayıs 2025, 22 Mayıs 2025:***

<https://enablingpeace.org/ishm495/#Headline2>

Mayıs 22'si'nin ortasında Irak, bir dizi siyasi saldırı ve dahili güvenlik olayı yaşamıştır. Silahlı saldırganlar, Kerbela ve Babil illerinde siyasetçilere ait ofislere alarak mal kaybına neden olmuş, ancak can kaybına yol açmamıştır. Selahaddin vilayetinde, kimliği bilinmeyen kişilerce bir Halk Seferberlik Güçleri (PMF) karakolunun dağıtılması, gerginliğe ve saldırının arkasında siyasi nedenler yattığına dair şüphelere yol açmıştır. Eş zamanlı olarak Irak, terörle mücadele operasyonlarını yoğunlaştırmıştır. 20 Mayıs 2025 tarihinde, Pulkana Dağları'na düzenlenen bir hava saldırısında iki Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) militanı öldürülürken ekipmanları da kullanılamaz hale getirilmiştir. Bir sonraki gün, Başbakan Muhammed es-Sudani, iki öğrencinin güneş çarpması sonucu hayatını kaybetmesinin ardından Zi-Kar'daki bir harp okulunda birden fazla yetkiliyi görevden almış, istismar teşkil ettiğini belirttiği onayı kınarken failerin sorumlu tutulmasını emretmiştir.

Medya

- **Shafaq News, *Irak hava kuvvetleri, Selahaddin'de İŞİD'i hedef aldı, 23 Mayıs 2025:***

<https://shafaq.com/en/Security/Iraq-s-air-force-strikes-ISIS-in-Saladin>

23 Mayıs 2025 Cuma günü, Irak Hava Kuvvetleri, edinilen doğru istihbarat bilgileri doğrultusunda ve Ortak Operasyonlar Komutanlığı ile koordinasyon içerisinde, Selahaddin vilayetinin Baiji ilçesindeki Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) konumlarını hedef alan bir dizi hava saldırısı düzenlemiştir. Saldırılarda, al-Maslaha bölgesindeki birden fazla sığınak ve silah deposu kullanılamaz hale getirilirken bölgeyi, saldırı planlama amacıyla kullanan birden fazla üst düzey İŞİD militanı da öldürülmüştür. Aynı günün erken saatlerinde, Irak güvenlik kuvvetleri, bir vatandaşın şüpheli obje ihbarında bulunmasını takiben Baiji'de bir arama operasyonu gerçekleştirmiştir. Operasyonda, İŞİD'le bağlantılı patlayıcı mühimmat bileşenleri ele geçirilmiştir.

İŞİD 2017 yılında toprak kontrolünü kaybetmiş olsa da, kalıntıları başta merkezden uzak bölgelerde olmak üzere düzensiz saldırılar gerçekleştirmeye devam etmektedir. Buna karşılık olarak Irak, terörle mücadele girişimlerini yoğunlaştırmıştır. Sadece yılın ilk çeyreğinde 50'nin üzerinde militanın öldürüldüğü ve birden fazla sığınak dağıtıldığı bildirilmektedir.

- **Shafaq News, *Halk Seferberlik Güçleri, Irak-Suriye sınırını güçlendirmeye devam ediyor, 20 Mayıs 2025:***

<https://shafaq.com/en/Security/PMF-continues-to-solidify-Iraqi-Syrian-border>

20 Mayıs 2025 Salı günü, Irak Halk Seferberlik Güçleri (PMF), güvenliği güçlendirmek ve sınırdan sızma faaliyetlerinin önünde geçmek amacıyla Enbar vilayetinden geçen Irak-Suriye sınırında konuşlandırılan birlik sayısını artıracaklarını duyurmuştur. PMF Enbar Operasyonları Komutanı Qassem Musleh'e göre yeni birlikler, Irak'ın diğer güvenlik güçleriyle koordinasyon içerisinde konuşlandırılmaktadır ve bu konuşlandırmalar, gözetimi artırarak tehditleri geri püskürtmeyi amaçlamaktadır. Musleh, sınırın istikrarını koruduğunu, yakın zamanda askeri faaliyet ya da sızma gerçekleşmediğini doğrulamıştır. Yaklaşık 610 kilometrelik Irak-Suriye sınırı, özellikle de engebeli ve yerleşimin neredeyse görülmeyeceği arazisi dolayısıyla, uzun zamandır kaçakçılığa ve aşırılıkçı harekete karşı hassas bir koridor olmuştur.

Suriye rejiminin 8 Aralık 2024 tarihinde düşmesini takiben IŞİD'in yeniden ayaklanabileceği korkusuyla güvenlik önlemleri sıkılaştırılmıştır. Musleh ayrıca, batı çölünde IŞİD karşıtı operasyonların devam ettiğini ve hac için Suudi Arabistan'a gidenlerin kullandığı yollarda güvenliğin sağlanmasına yönelik ek çalışmaların da sürdürüldüğünü eklemiştir.

İran

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Hengaw İnsan Hakları Organizasyonu, Kürt mahkum Yousef Esmaili, Bender Abbas Merkez Cezaevi'nde idam edildi, 21 Mayıs 2025:**

<https://hengaw.net/en/news/2025/05/article-80>

38 yaşında ve iki çocuk babası, Serdeştli Kürt mahkum Yousef Esmaili, 20 Mayıs 2025 tarihinde, Bender Abbas Cezaevi'nde idam edilmiştir. Gunave'den Serdeşt'e asit taşımaktan suçlu bulunmuştur. Hengaw İnsan Hakları Organizasyonu'na göre idam, karar Yüksek Mahkeme tarafından incelenmeden ve Esmaili ya da ailesi bilgilendirilmeden infaz edilmiştir. Bu, hem İran'ın yasal prosedürlerinin hem de uluslararası insan hakları standartlarının ihlalidir.

Esmaili, üç yıl hapiste tutulmuş ve ailesinin ziyaret gerçekleştirmesine izin verilmemiştir. Ailesi sadece idamdan iki gün önce ziyarete çağırılmış, bu ziyaretin son görüşmeleri olacağı söylenmemiştir. İdamı, İran devlet medyası ya da yargıyla bağlantılı basın organları tarafından bildirilmemiştir.

- **İran İnsan Hakları (IHRNGO), Şiraz'da En Az 3 Adam Asıldı; 15'i İdam için Sevk Edildi, 18 Mayıs 2025:**

<https://www.iranhr.net/en/articles/7563/>

İran İnsan Hakları (IHRNGO) tarafından edinilen bilgiye göre Şiraz (Abel Abad) Merkez Cezaevi'nde, 14 Mayıs 2025 tarihinde en az üç adam asılmıştır. İdam edilen kişilerin kimlikleri Hadi Soleimani, Naser Hamidi ve Issa Ahmadi olarak tespit edilmiştir. Hadi ve Naser, cinayet suçundan kısasa mahkum edilmiş ve Issa, tecavüz suçundan idam cezasına çarptırılmıştır. Bilgi sahibi bir kaynak, IHRNGO'ya şu ifadeleri aktarmıştır: "Hadi Shirazi, Şiraz'ın Mianroud kentindendi ve üç yıl önce cinayetten tutuklandı. Cezaevinin gençler koğuşundan idam sehпасına sevk edildi. Naser Hamidi, Dezfulluydu ve dört yıldır idam cezasının infazını bekliyordu. Issa da dört yıldır idam cezasının infazını bekliyordu." Kaynak, "Uyuşturucu suçlarından idam cezasına çarptırılan 15 mahkum da idam edilmek üzere Pirbanu Cezaevi'nden Şiraz Merkez Cezaevi'ne sevk edilmiştir," bilgisini de paylaşmıştır. Haberin yazıldığı tarih itibarıyla, idamları yerel basın ya da İranlı yetkililerce duyurulmamıştır.

- **İran İnsan Hakları (IHRNGO), Şarkıcı Amirhossein Tataloo, Dine Hakaretten İdam Edilme Riskiyle Karşı Karşıya, 17 Mayıs 2025:**

<https://iranhr.net/en/articles/7558/>

17 Mayıs 2025 tarihinde, İran yargı sözcüsü, Yüksek Mahkeme'nin, İranlı şarkıcı Amirhossein Maghsoudloo'nun (Tataloo) dine hakaretten çarptırıldığı idam cezasını onadığını, dosyayı cezanın uygulanması için sevk ettiğini açıklamıştır. Tataloo'nun avukatları, adli inceleme ve İran'ın kanunlarının ilgili hükümleri doğrultusunda af talebinde bulunmuşlardır.

2000'lerin başından bu yana yeraltı türünde aktif müzisyen Tataloo, izin verilmeyen faaliyetleri ve tartışmalı açıklamaları nedeniyle defalarca tutuklanmıştır. Kısa bir süre Türkiye'de kalan Tataloo, İran'da dönmüş ve gözaltına alınmıştır. Mevcut olarak, "yolsuzluğu ve fuhuşu teşvik etme" suçundan 10 yıllık hapis cezasını çekmektedir. İdam cezası ise ayrı bir suçlama olan "kutsallara hakaret" suçuna dayanmaktadır. Tataloo'nun idam cezasına çarptırılmasına hem İran içindeki hem de uluslararası muhalefet tepki göstermiştir.

Media

- **IranWire, İran Öğretmenler Birliği, Kayıp İşçi Hakları Aktivisti Hakkında Bilgi İstiyor, 23 Mayıs 2025:**

<https://iranwire.com/en/news/141433-teachers-union-demands-information-on-missing-labor-activist-in-iran/>

İranlı işçi hakları aktivisti Mehdi Farahi, 1 Mayıs 2025 tarihinde, İşçi Bayramı yürüyüşü sırasında tutuklanmıştır. İran Öğretmenler Birliği'ne göre tutuklanması sırasında güvenlik kuvvetleri tarafından dövülmüş ve bir polis, polis arasında Farahi'nin karnına oturarak yaralanmasına yol açmıştır. Farahi, üç haftadan uzun süredir kayıptır ve ailesi, Evin Cezaevi'ni defalarca ziyaret etmesine rağmen bilgi alamamıştır. Birlik, özellikle de şeker hastası olması ve cezaevinde tutulduğu sürelerde edindiği diğer sağlık sorunları nedeniyle Farahi'nin sağlık durumundan endişe duymaktadır. Birlik, Farahi'nin derhal serbest bırakılmasını ve yetkililerin, güvenliğinden sorumlu tutulmasını talep etmektedir.

- **IranWire, *İran Güvenlik Kuvvetleri Bahai Vatandaşın Evini Aradı, Eşyalarına El Koydu, 22 Mayıs 2025:***

<https://iranwire.com/en/bahais-of-iran/141418-iranian-security-forces-search-bahai-citizens-home-seize-belongings/>

İran İslam Cumhuriyeti güvenlik kuvvetleri, kuzey kenti Babol'da yaşayan bir Baha'i vatandaşın evini aramış, kişisel eşyalarına el koymuştur. Beş güvenlik kuvvetleri personeli, 17 Mayıs 2025 Cumartesi günü öğle saatlerinde, Mortazavi adlı biri tarafından imzalanmış bir arama emriyle Sonia Towdei'nin evine girmiştir. Görgü tanıkları, güvenlik personelinin binaya girebilmek için Towdei'nin komşularına baskı uyguladığını söylemiştir. Arama sırasında, güvenlik personeli tüm süreci video çekimiyle kayıt altına almış ve Towdei'nin cep telefonuna, biraz fazla kitabına ve diğer kişisel eşyalarına el koymuştur.

- **IranWire, *Tahran'da Güvenlik Kuvvetleri Tarafından Tutuklanan Adam 16 Gündür Kayıp, 22 Mayıs 2025:***

<https://iranwire.com/en/news/141406-tehran-man-missing-for-16-days-after-arrest-by-security-forces/>

25 yaşındaki Tahran sakini Javad Mobarra, 5 Mayıs 2025 tarihinde, evinin önünde durduğu sırada iki sivil polis tarafından tutuklanmıştır. Bir görgü tanığı, Mobarra'nın siyah bir arabayla götürüldüğünü söylemiştir. Tutuklandığı tarihten bu yana, 16 gündür dış dünyayla iletişim kurmasına izin verilmeyen Mobarra'nın nerede olduğu, durumu ya da herhangi bir yasal işlem başlatılıp başlatılmadığı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Ailesi, yetkililer tarafından bilgilendirilmemiştir ve aktivistler endişelerini dile getirmektedir. Mobarra, 2024 yılında güvenlik güçleri tarafından sosyal medya faaliyetleri hakkında sorgulanmıştır.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Orta Afrika Cumhuriyeti - Sudan Durumu*, 25 Mayıs 2025:

<https://data.unhcr.org/en/documents/details/116544>

Nisan 2023'ten bu yana, Sudanlı mülteciler ülkelerinde devam eden çatışmalardan Orta Afrika Cumhuriyeti'ne kaçmaya devam etmektedir. Bu kişilerin çoğu, ülkeye çeşitli sınır kapılarından giriş yaparken en sık kullanılan sınır kapısı, Vakaga bölgesindeki Am Dafock'tur. Orta Afrika Cumhuriyeti hükümeti, müdahaleyi daha sürdürülebilir kılmak amacıyla, Vakaga bölgesinin Birao kenti yakınındaki Korsi'de bir mülteci alanı kurmuştur. Ek olarak, 11,645 civarında Sudanlı mülteci, Bamingui-Bangoran, Haute-Kotto, Ouaka, Mbomou ve Haut-Mbomou gibi erişilmesi zor konumlara sığınmıştır.

- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), *Orta Afrika Cumhuriyeti Durum Raporu #4 – Nisan 2025*, 23 Mayıs 2025:

<https://www.unfpa.org/resources/car-situation-report-4-april-2025>

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde silahlı çatışmaların, güvensizliğin ve yerinden edilmenin tetiklediği karmaşık insani kriz, Nisan 2025'te de devam etmiştir. 442,000'den fazlası ülke içinde yerinden edilmiş 2.4 milyondan fazla insan (nüfusun neredeyse %38'i) yardıma ihtiyaç duymaktadır.

Güneydoğu, kuzeydoğu ve batı bölgelerinde cinsel şiddet, yakın partner şiddet ve anne sağlığı hizmetlerine yetersiz erişim dahil olmak üzere ciddi düzeyde istikrarsızlık varlığını korumaktadır. Yakın zamanda, Bria'da gerçekleştirilen bir kurumlar arası değerlendirme, tecavüzün, çocuk yaşta evlendirmenin ve kadın sünnetinin yüksek düzeyde görüldüğünü ve klinik hizmetlerinde kritik yetersizlikler bulunduğunu ortaya koymuştur. ABD yardımının sonlandırılması, Birao gibi mültecilere ev sahipliği yapan bölgeler başta olmak üzere neredeyse 70,000 kadın ve kız çocuğu için cinsel ve üreme sağlığı hizmetlerine erişimi daha da zorlaştırmıştır.

Somali

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), Somali: Yakın Bakış, Mayıs 2025:**

https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2025-05/2025_05_EUAA_COI_Report_Somalia_Country_Focus.pdf

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı tarafından yayınlanan son Yakın Bakış raporu, Mart 2025 itibarıyla Somali'deki durum hakkında kapsamlı bir güncelleme sağlamakta, uluslararası koruma bağlamında önem teşkil eden profillere odaklanmaktadır. İçinde bulundukları koşullar, karşılaşılabilecekleri tehditlerin ya da zulmün niteliği ve fail aktörler gibi çeşitli grupların karşı karşıya olduğu koşulları detaylandırmaktadır. Rapor ayrıca, devlet koruması mekanizmalarının mevcudiyetini ve etkinliğini de değerlendirmektedir.

Güvenlik ve koruma endişelerine ek olarak rapor, özellikle Mogadişu, Garowe ve Hargeisa şehirlerine odaklanarak güncellenmiş sosyo-ekonomik göstergelere yer vermektedir. Bu bölümler, yaşam koşullarına, hizmetlere erişime ve bölgeler arasındaki farklılıklara dair bilgi sunmaktadır. Raporun, ülke bağlamında güvenilir ve güncel bilgi sağlayarak sığınma karar verme süreçlerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Devlet Kurumları

- **Amerika Birleşik Devletleri Afrika Komutanlığı (AFRICOM), ABD Kuvvetleri, Eş-Şebab'ı Hedef Alan Saldırıları Gerçekleştirdi, 21 Mayıs 2025:**

<https://www.africom.mil/pressrelease/35839/us-forces-conduct-strikes-targeting-al-shabaab>

17 Mayıs 2025 tarihinde, ABD Afrika Komutanlığı (AFRICOM), Mogadişu'nun yaklaşık 200 km kuzeyindeki Mabaax'ta bulunan Eş-Şebab mevzilerine, Somali hükümetiyle koordinasyon içerisinde hava saldırıları düzenlemiştir. Operasyon, Eş-Şebab'ın başka ABD kuvvetlerine ve çıkarlarına karşı olmak üzere saldırı planlama ve gerçekleştirme kapasitesini zayıflatma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Güvenliği korumak amacıyla operasyon detayları paylaşılmamıştır.

Medya

- **Anadolu Ajansı (AA), Üst düzey Eş-Şebab lideri Somali'deki askeri operasyonlarda öldürülen 45 terörist arasında, 21 Mayıs 2025:**

<https://www.aa.com.tr/en/africa/top-al-shabaab-leader-among-45-terrorists-killed-in-military-operations-in-somalia/3575343>

Somali güvenlik kuvvetleri, Hiran ve Aşağı Şabel bölgelerinde düzenlenen bir dizi koordineli operasyon sırasında, 2023 yılından bu yana Mogadişu'yu hedef alan havan toplu saldırılarından sorumlu olan üst düzey bir komutanın da aralarında bulunduğu 45 Eş-Şebab militanını öldürmüştür. Milli İstihbarat ve Güvenlik Ajansı'nın (NISA) açıklamasına göre Salı öğleden sonra saatlerinden Çarşamba gününün erken saatlerine kadar süren operasyonlarda, Hiran'un El-Hareeri bölgesi altı hava saldırısıyla hedef alınmıştır. Eş-Şebab'tan bahsederken "Khawarij" adını kullanan Somali hükümeti, öldürülenler arasında hem üst düzey liderlerin hem de normal savaşçıların olduğunu doğrulamıştır. Saldırıları, insansız hava araçları kullanılarak gerçekleştirilmiş, grubun liderlerinin saklandığı bildirilen bir konum hedef alınmıştır. Operasyonun en önemli çıktılarında biri, Eş-Şebab'ın başkenti hedef alan havan topu

saldırılarından sorumlu üst düzey liderinin öldürülmesi olmuştur. Aşağı Şabel bölgesindeki Sabib yakınına hedef alan ayrı, planlı bir saldırıda öldürülmüştür.

- **Garowe Online, İnsansız Hava Aracı Saldırısı, Yanlışlıkla Eş-Şebab Karşısı Milisi Vurdu, 12 Kişi Öldü, 19 Mayıs 2025:**

<https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/drone-strike-mistakenly-hits-anti-al-shabaab-militia-in-somalia-killing-12>

Somali'nin Hiran bölgesinde bulunan Moqokori kasabası yakınına düzenlenen insansız hava aracı saldırısı, yanlışlıkla Ma'awisley milisi üyelerini hedef alarak 12 milis savaşçısının ölümüne ve onlarca savaşçının da yaralanmasına neden olmuştur. Saldırı, Somali hükümet kuvvetleri ve Ma'awisley milisinin ortak yürüttüğü bir operasyon sırasında gerçekleşmiştir. Ordu ve Ma'awisley milisi, merkez Somali'de Eş-Şebab ayaklanmacılarını geri püskürtmek ve toprak kazanmak için birlikte çalışmaktadır. İsimsiz kalma koşuluyla konuşan kıdemli bir bölge güvenlik sorumlusuna göre insansız hava aracı, devam eden terörle mücadele operasyonlarının bir parçasıdır ancak hedefi yanlış tespit etmiştir. Yetkili, olayı "trajik bir hata" olarak tanımlamış ve bu hatanın nasıl gerçekleşmiş olabileceğine yönelik soruşturma yürütüldüğünü doğrulamıştır. Bölge sakinleri de bu beyanı desteklemiş, saldırı gerçekleştiğinde milis savaşçıların bir devriyeden yeni döndüğünü belirtmiştir. Büyük ölçüde yerel klan savaşçılarından oluşan Ma'awisley milisi, özellikle de devlet varlığının kısıtlı olduğu kırsal bölgelerde olmak üzere devletin Eş-Şebab'la mücadelesinde kilit rol oynamıştır.

- **Al Jazeera, Somali başkenti Mogadişu'daki intihar saldırısında en az 13 kişinin öldürüldüğü bildirildi, 18 Mayıs 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/5/18/at-least-10-reported-killed-in-suicide-bomb-blast-in-somalias-mogadishu>

25 Mayıs 2025 Pazar günü, Somali'nin başkenti Mogadişu'da bulunan Damanyo askeri üssü önündeki askere alım merkezini hedef alan bir intihar saldırısında en az 13 kişi ölmüş ve onlarca kişi yaralanmıştır. Saldırı, orduya katılmayı uman gençlerden oluşan bir kalabalığın, üs kapısında toplandığı sırada gerçekleşmiştir. Görgü tanıkları, kaosa yol açan ani, güçlü bir patlama yaşandığını ve etrafa duman, moloz ve bedenlerin saçıldığını aktarmıştır. Hastanelerdeki sağlık personelinin 30 yaralıya müdahale ettiği, altısının gelişlerinden kısa süre sonra hayatlarını kaybettiği bildirilmiştir.

Saldırı, 23. Tabur'un komutanı Albay Abdirahmaan Hujaale'ye suikast düzenlenmesinden bir gün sonra gerçekleşmiştir. Raporlar, ordu içinden işbirlikçilerin suikasta yardım sağlamış olabileceğini belirterek ayaklanmacı grupların oluşturduğu tehditlerin ve Somali'nin terörle mücadele girişimlerinin karşı karşıya olduğu karmaşık zorlukların altını çizmiştir. Söz konusu iki saldırının koordineli gerçekleştirilmesi, varlığını koruyan istikrarsızlığı ve çatışma bölgelerinde hem askeri personelin hem de sivilin hassas konumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Sudan

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH), "Adalet istiyoruz. Adaleti hak ediyoruz": Yeni rapor, Sudan'daki vahşet olaylarına karşı derhal hesap verebilirlik sağlanması çağrısında bulunuyor, 21 Mayıs 2025:**

<https://www.fidh.org/en/region/Africa/sudan/we-demand-justice-we-deserve-justice-new-report-calls-for-urgent>

Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu'nun (FIDH) Mayıs 2025'te yayınlanan "Adalet İstiyoruz, Adaleti Hak Ediyoruz" başlıklı raporu, Nisan 2023'te yoğunlaşan Sudan çatışmalarının mağdurları için hesap verebilirlik ortamının detaylı bir incelemesini sunmaktadır. Mağdur beyanlarını, uzmanlarla gerçekleştirilen görüşmeleri ve saha araştırmasını dayanak alan rapor, katliamlar, cinsel şiddet ve zorla aç bırakma (Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF) ve Hızlı Destek Güçleri (RSF) ana faillerdir) dahil olmak üzere ağır insan hakları ihlallerini belgelemektedir. Rapor, 12 milyon kişinin yerinden edildiği ve on binlerce kişinin öldürüldüğü ülkede krizin boyutunu gözler önüne sermekte ve parçalı ya da sembolik girişimlerin ötesine geçen mağdur odaklı adalete ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Medya

- **Al Jazeera, ABD, iç savaşta kimyasal silah kullanıldığının tespit edilmesi üzerine Sudan'a yaptırım uygulayacak, 23 Mayıs 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/5/23/us-sanctions-sudan-after-ruling-chemical-weapons-used-during-civil-war>

Amerika Birleşik Devletleri, Sudan silahlı kuvvetlerinin, 2024 yılında paramiliter Hızlı Destek Güçleri (RSF) ile çatışmaları sırasında kimyasal silah kullandığının tespit edilmesi dolayısıyla Sudan'da yaptırım uygulamayı planladığını açıklamıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Tammy Bruce'un 22 Mayıs 2025 tarihli açıklamasına göre ABD, Sudan'ı kimyasal silah kullanımını tamamen sonlandırmaya ve Kimyasal Silahlar Sözleşmesi doğrultusundaki yükümlülüklerini yerine getirmeye çağırıştır. ABD'den ithal edilen mallara ve ABD hükümet kredisine kısıtlama getirilmesinin de dahil olduğu yaptırımların, 6 Haziran 2025 itibarıyla yürürlüğe konması beklenmektedir. Sudan Enformasyon Bakanı Khalid al-Aiser, "asılsız" olarak nitelendirdiği iddiaları katiyen reddetmiş ve ABD'yi, siyasi manipülasyonla suçlamıştır. ABD tarafından yapılan açıklamada kimyasal silah kullanılan olaylar net olarak belirtilmemiş olsa da The New York Times'ın Ocak 2025 tarihli bir makalesinde, Sudan silahlı kuvvetlerinin merkeze uzak bölgelerde en az iki defa klor gazı kullandığını, ciddi solunum yolu sıkıntılarına ya da ölüme yol açmış olabileceğini belirten iki anonim yetkiliyi alıntılanmıştır.

- **British Broadcasting Corporation (BBC), Ordu, Sudan'da ayaklanmacıların Hartum'dan tamamen çıkarıldığını söylüyor, 20 Mayıs 2025:**

<https://www.bbc.com/news/articles/cwynn0vy3n4o>

19 Mayıs 2025 tarihinde, Sudan Haber Ajansı aracılığıyla yapılan resmi bir açıklamada Sudan ordusu, paramiliter Hızlı Destek Güçleri'nin (RSF), Hartum eyaletinden tamamen çıkarıldığını belirtmiştir. Bu, iki yıldır devam eden savaşça oldukça önemli bir gelişmedir. Bu açıklama, ordunun başkanlık sarayı gibi kilit önem taşıyan stratejik konumlar dahil olmak üzere Hartum şehrini geri almasını takip etmektedir. Ordunun Hartum'u geri alması, muazzam bir zafer olarak nitelendirilmiştir. Bu açıklamaya rağmen, başkentin son derece önemli bir konumu olan ve ordunun, geniş çaplı bir operasyon

başlattığının bildirildiği Omdurman'da devam eden güvenlik olaylarının da ortaya koyduğu üzere çatışmalar devam etmektedir. Son raporlar itibarıyla RSF, ordunun iddialarına yanıt vermemiştir.

- **The Sudan Times, Sudan'daki SAF cuntası, RSF'yle bağlantılı oldukları iddiasıyla 250 kişiyi idama mahkum etti, 20 Mayıs 2025:**

<https://thesudantimes.com/sudan/sudans-saf-junta-sentences-250-to-death-for-alleged-rsf-ties/>

Mayıs 2025'te, Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF) askeri cuntası, 250 kişiyi devam eden iç savaşta Hızlı Destek Güçleri'yle (RSF) iş birliği kurdukları iddiasıyla idama mahkum etmiştir. İdama mahkum edilen kişiler arasında öğretmenler, doktorlar, gazeteciler ve öğrenciler yer almaktadır. Pek çoğu, yargı kararı olmadan ve Sennar, Nil Nehri, Beyaz Nil, Kassala, El Gadarif ve Kızıl Deniz gibi çeşitli eyaletlerde tutuklanmıştır. İnsan hakları grupları, bu tutuklamaların orantısız biçimde sivil toplum liderlerini ve aktivistleri etkilediğini, tutuklanan birçok kişinin duruşmaları gerçekleştirilmeden 18 ay alıkonularak Sudan'ın yasal normlarının ihlal edildiğini bildirmektedir.

Tutuklananların çoğunluğunun tutulduğu Port Sudan Cezaevi'nde koşullar insanlık dışı olarak tanımlanmıştır. Cezaevi aşırı kalabalıktır, tesisleri hijyen koşullarını sağlamamaktadır, gıda ve temiz su son derece yetersizdir. Cezaevinin desalinasyon tesisi işlevsel değildir ve bu da mahkumları, tuzdan arındırılmamış sağlık su tüketmek zorunda bırakmaktadır. İdama mahkum edilenlerin çoğu, Sudan Ceza Kanunu'nun devlete karşı gelmek ve hükümete karşı savaş açmakla ilişkili 50. ve 51. maddeleri uyarınca hüküm giymiştir. İnsan hakları savunucuları, siyasi güdümlü olarak tanımladıkları ve adil yargıdan uzak duruşmaları kınamış, keyfi gözaltıların derhal sonlandırılması ve adil yargı pratiklerinin yeniden uygulamaya konması çağrısında bulunmuştur.

Araştırma Kurumları

- **Savaş Çalışmaları Enstitüsü (ISW), Afrika Dosyası, Mayıs 22, 2025: SAF, İnsansız Hava Aracı Saldırılarına Rağmen Sudan'da İlerleme Kaydediyor, 22 Mayıs 2025:**

<https://understandingwar.org/background/africa-file-may-22-2025-saf-advances-across-sudan-despite-rsf-drone-strikes>

Mayıs ortasında, Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF), stratejik önem taşıyan bir doğu-batı otoyolu üzerindeki al Khawai ve çevresindeki bölgeleri başarıyla geri alarak batı Sudan'da dönük operasyonlarında önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Al Khawai, kilit bir idari ve lojistik merkezi olan Nahud'un 60 mil kuzeybatısındadır. Bölge Şubat ayında, SAF'ın Kuzey Kordofan'ın başkenti al Obeid'den batıya dönük operasyonları sırasında bir kez daha ordu tarafından geri alınmıştır. Ancak Hızlı Destek Kuvvetleri (SAF), 2025 Mayıs ayının başında bir karşı operasyon düzenleyerek her iki kasabanın da kontrolünü geçici olarak ele geçirmiştir.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.